

εἶναι δύνασθαι: συμβέβηκότα καὶ καθ' ἑκάστου τούτων τῶν συμβέβηκότων
 δύνασθαι: κατηγορεῖσθαι: τὸ ἄτομον, ὡς ὅταν λέγωμεν· τὸ λευκὸν ἐστὶ
 Σωκράτης, ὁ μουσικός ἐστὶ Σωκράτης. Εἰ δὲ παραβάλλοιτο πρὸς ἐκεῖνο
 ὅπερ ταύτόν ἐστιν αὐτῷ οὐσιωδῶς, οὕτω κατηγορεῖται καθ' ἑνὸς μόνου,
 ὅτι καθ' ἑαυτοῦ· οὐδὲ γὰρ ἔχει ἄλλα ὑποκάτω ἑαυτοῦ, καθ' ὧν κατηγορη-
 θήσεται. Εἰ δὲ λαμβάνοιτο ἀντὶ τῆς ἐπινοίας τοῦ ἀτόμου, τότε δύναται
 κατηγορεῖσθαι κατὰ πλειόνων, καὶ τοῦτο διχῶς· ἢ κατηγορία παρωνύμω,
 ἢ κατηγορία συνωνύμω. Δύναται γὰρ κατηγορεῖσθαι κατὰ πλειόνων
 ὑποκειμένων παρωνύμω, διὰ τὴν ἐπίνοιαν τοῦ ἀτόμου ἀποδίδοσθαι
 τινι πράγματι: σεσημειωμένω ὡς ὑποκειμένω· πολλὰ δὲ εἰσι πράγματα
 ἀδιαίρετα σεσημειωμένα, ὅσον Σωκράτης, Πλάτων καὶ οἱ λοιποὶ ἄτομοι.
 Τὸ ἄτομον ἄρα τοῦτω τῷ τρόπῳ δύναται κατηγορεῖσθαι: κατὰ πλειόνων,
 λεγόντων ἡμῶν· ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἄτομον, ὁ Πλάτων ἐστὶν ἄτομον,
 ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Ἡ δύναται συνωνύμω κατηγορεῖσθαι
 κατὰ πλειόνων, ὅποταν κατὰ τοῦ ἀτόμου ὡς εἰδικῶς τινος προστιθεμένου
 ἢ ἀποδιδόμενου τῷ Σωκράτει, ὡσαύτως καὶ κατὰ τῆς ἐπινοίας τοῦ ἀτόμου
 εἰδικῶς ἀποδιδόμενης τῷ Πλάτωνι, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,
 κατηγοροῦμεν τὴν ἐπίνοιαν τοῦ ἀτόμου, λέγοντες ὅτι τοῦτο τὸ ἄτομόν ἐστιν
 ἄτομον· καὶ ἐνταῦθά ἐστι κατηγορία συνωνύμος τοῦ ἀνωτέρου κατὰ τοῦ
 ὑποκάτω, ὡς ὅταν λέγω· ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος. 20

Πρὸς δὲ τοὺς λόγους, [πρὸς μὲν τὸν πρῶτον φημί, ὅτι ὁ τις ἄνθρωπος f. 46
 ἐστὶν ἄτομον ἀόριστον καὶ πλανώμενον, καὶ τοῦτο τὸ ἄτομόν ἐστιν ἐν
 ἀριθμῷ καὶ σεσημειωμένον πραγματικῶς· ὅσον μέντοι γε πρὸς ἡμᾶς, ἐστὶν
 ἀόριστον καὶ ἐστὶ τοῦτο, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται ἀόριστον ἢ πλανώμενον·
 καὶ ὅπου ἐλέγετο, ὅτι τὸ τις ἄνθρωπος κατηγορεῖται κατὰ πλειόνων, λέγω 25
 ὅτι οὐ κατηγορεῖται κατὰ πλειόνων καθ' ἑνα κοινὸν λόγον, καὶ περὶ
 τούτου σαφέστερον ἐν τοῖς ὑστερον βηθήσεται.

Πρὸς τὸν δεύτερον λέγω ὅτι οὗτος ὁ λόγος προχωρεῖ καλῶς, διότι
 καλῶς δείκνυσιν ὅπως ἢ ἐπίνοια τοῦ ἀτόμου κατηγορεῖται κατὰ πλειόνων,
 καὶ τοῦτο παρωνύμω, δηλονότι κατὰ πλειόνων ἀντικειμένων εἰδῶν. 30

Πρὸς τὸν τρίτον ὁ Φιλόσοφος λέγει: ἀπὸ τῆς πρώτης οὐσίας μηδεμίαν
 κατηγορίαν γίνεσθαι κατὰ τινος, ὡς τοῦ ἀνωτέρου δηλονότι κατὰ τοῦ
 ὑποκάτω· γίνεται μέντοι ἀπὸ τῆς πρώτης οὐσίας κατηγορία τις, ὡσπερ
 τοῦ αὐτοῦ καθ' ἑαυτοῦ, καὶ οὕτω νοεῖ ὁ Πορφύριος.

Ζητεῖται εἰ τὸ ἄτομον προστίθησιν τι πραγματικὸν τῷ εἶδει. 35

Πρὸς τοῦτο τὸ ζήτημα ἀνευ ἐπιχειρημάτων λέγω διὰ συντομίαν, ὅτι
 τὸ ἄτομον τῆς οὐσίας προστίθησιν τι πραγματικὸν τῷ εἶδει, διότι τὸ εἶδος
 καθ' αὐτὸ ἐν ἐστὶν ἀδιαίρετον, ὃ δηλονότι ἐντεῦθεν· εἰ γὰρ τὸ ἄτομον τῆς

οὐσίας οὐδὲν προστίθεται πραγματικόν τῇ φύσει τοῦ εἶδους, τότε τὰ ἄτομα ἐν τῇ φύσει τοῦ εἶδους μὴ διαφέροντα ἔδει καὶ αὐτὰ ἀδιάφορα εἶναι, καὶ τότε, οὐκ ἂν ἦν ἐν τοῖς ἀτόμοις πραγματικὴ τις διαφορά· τοῦτο δὲ ἐστὶ ψεῦδος· ὥστε καὶ τὸ ἡγούμενον ψεῦδος ἐστίν. Δεῖ τοίνυν τὰ ἄτομα
 6 προστίθεναι· τι τῇ εἰδητικῇ φύσει πραγματικόν, ᾧ τὰ ἄτομα διαφέρουσιν, οὕτω δὲ οὐκ ἐστὶ περὶ τοῦ γένους καὶ τοῦ εἶδους, διότι τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος διαφέρουσι τοῖς ἑαυτῶν εἰδικαῖς λόγοις διαφόρως ἔχουσιν. Ἡ γὰρ φύσις τοῦ γένους οὐκ ἐστὶ μία ἐν διαφόροις εἶδεσιν, μάλλον μὲν οὖν ἐστὶ διάφορος ἐν διαφόροις εἶδεσιν· ὁμοίως καὶ τὰ διάφορα εἶδη δύνανται
 10 διαφέρειν ἐν ἑαυτοῖς διαφόροις λόγοις εἰδικαῖς εἴτουν εἶδεσιν· οὕτω δὲ οὐκ ἔχει ἐπὶ τῶν ἀτόμων, ἀλλὰ δεῖ νοεῖν ὅτι τοῦθ' ὅπερ προστίθεται τῷ εἶδει τὸ ἄτομον οὐκ ἐστὶ τι ἀνήκον πρὸς τὸ εἶδος, μάλλον μὲν οὖν ἐστὶ
 f. 46^v τι συμβεβηκός, καὶ διὰ τοῦτο δεῖ | σημειοῦσθαι, ὅτι τὰ ἄτομα οὐ μόνον εἰσὶν οὐσίαι διαφερούσαι ἐν τῷ συμβεβηκότη, ἀλλὰ καὶ εἰσὶν ἀπλῶς δια-
 15 φέρουσαι οὐσίαι, διότι ἐκ τῆς φύσεως ἐστὶ τοῦ τοιούτου συμβεβηκότης ὅπερ προστίθεται τῷ εἶδει τὸ ἄτομον, ὥστε τὰ διαφέροντα τῷ τοιούτῳ συμβεβηκότη· εἶναι οὐσίας διαφερούσας, οὕτως ὥστε τὸν Σωκράτην καὶ Πλάτωνα εἶναι οὐσίας διαφόρους. Ὅθεν ἄλλο ἐστὶ τὸ ἄτομα τῆς οὐσίας εἶναι διαφέροντα τῷ συμβεβηκότη, καὶ εἶναι οὐσίας διαφερούσας.
 20 Ζητεῖται ἔτι εἰ τὸ συμβεβηκός τοῦτο τῷ τοῦ ἀτόμου λόγῳ ἐγκλείεται. Λέγω τοίνυν καὶ πρὸς τοῦτο τὸ ζήτημα ἄνευ τῶν εἰς τὸ ὑναντίον ἐπιχειρημάτων, ὅτι τὸ ἄτομον τῆς οὐσίας, εἰ καὶ ἐστὶν ἄτομον διὰ τινος συμβεβηκότης, ὅμως τὸ συμβεβηκός ὅπερ τῷ εἶδει προστίθεται οὐκ ἐγκλείεται τῷ ἑαυτοῦ σημανομένῳ, καὶ τοῦτο ὀφθαλμῶδες ἐντεῦθεν. Ἰποτίθημι πρῶτον,
 25 ὅτι ὁ λόγος ὁ σημαντικός παντὸς ὄρου λαμβάνεται ἀπὸ τοῦ ἰδίου τρόπου τῆς ὑπάρξεως τοῦ πράγματος τοῦ σημανομένου δι' ἐκείνου τοῦ ὄρου, ὥσπερ ὁ σημαντικός λόγος τοῦ ἀνθρώπου λαμβάνεται ἐκ τοῦ λογίζεσθαι ἢ νοεῖν, ὅπερ ἐστὶν ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου καὶ τρόπος τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπάρξεως· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. Τούτου ὑποτεθέντος, ἐπιχειρῶ οὕτως·
 30 ὥσπερ ἔχει ἐπὶ τῶν κοινῶν ὄρων, ὅτι ὁ σημαντικός ἢ νοητικός αὐτῶν λόγος λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἰδίου τρόπου τοῦ πράγματος σημανομένου δι' ἐκείνου τοῦ ὄρου, καὶ οὗτος ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεως οὐκ ἐστὶ μέρος τοῦ σημανομένου, οἷον ὁ λόγος τοῦ ζῴου λαμβάνεται ἐκ τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ κινεῖσθαι, ὅμως τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ κινεῖσθαι οὐ σημαίνεται διὰ τοῦ
 35 ζῴου, οὕτως ἔχειν δεῖ καὶ περὶ τῶν ἀτόμων, ὅτι ὁ σημαντικός τοῦ ἀτόμου λόγος λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἰδίου τρόπου τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀτόμου. Ὅμως ὁ τρόπος ἐκεῖνος οὐκ ὀφείλει εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ ἴδιον σημανόμενον, τουτέστι τὸν τοῦ ἀτόμου λόγον· ὁ γὰρ ἴδιος τρόπος τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀτόμου ἐστὶν ἐκεῖνος δι' οὗ διακρίνεται παντὸς ἄλλου· τοῦτο δὲ ἐστὶν ἡ ἀρχὴ ἢ
 40 ἀτομίζουσα. Ἡ ἀρχὴ ἄρα ἢ ἀτομίζουσα ἐστὶν ἴδιος τρόπος τῆς ὑπάρξεως

τοῦ ἀτόμου, | καὶ διὰ τοῦτο ἢ ἀρχὴ ἢ ἀτομίζουσα οὐκ εἰσέρχεται εἰς τὸ f. 47
σημαινόμενον τοῦ ἀτόμου.

Ζητεῖται τί ἐστὶν ἐκεῖνο τὸ πραγματικὸν ὅπερ προστίθεται ὑπὸ τοῦ
ἀτόμου τῷ εἶδει, εἴπουν τί ἐστὶν ἐκεῖνο δι' οὗ τὸ ἀτομὸν ἐστὶν ἄτομον.
Καὶ δείκνυται πρῶτον, ὅτι τὸ ἀτομὸν ἐστὶ διὰ τῆς ὕλης· δι' ἐκεῖνο γὰρ 5
ἐστὶ τὸ ἄτομον ἄτομον, δι' ὅπερ ἐν ἐστὶν ἀριθμῶ· ἀλλὰ διὰ τὴν ὕλην τὸ
ἄτομον ἐν ἐστὶν ἀριθμῶ· ἄρα, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἡ μείζων φανερά, ὅτι τὸ ἐν
ἀριθμῶ ἐστὶ τὸ ἄτομον. Ἡ ἐλάττω ἐκ τοῦ Φιλοσόφου λαμβάνεται ἐν
πέμπτῳ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά, ὅπου βούλεται ἐκεῖνα ἐν ἀριθμῶ εἶναι,
ὧν ἡ ὕλη ἐστὶ μία καὶ ἡ αὐτὴ τῷ ἀριθμῶ. 10

Ἐπι δείκνυται, ὅτι ἀτομὸν ἐστὶ δι' εἶδους τὸ ἄτομον· δι' οὗ γὰρ ἔχει
τι τὸ εἶναι, δι' αὐτοῦ ἔχει καὶ τὸ διακεκρίσθαι παντὸς ἄλλου· ἕκαστον
δὲ ἔχει τὸ εἶναι διὰ τοῦ ἰδίου οὐσιώδους εἶδους· δι' αὐτοῦ ἄρα τοῦ εἶδους
ἔχει καὶ τὸ διακεκρίσθαι· ἀλλὰ τὸ δι' οὗ τί ἐστὶν ἀπὸ τῶν ἄλλων πάντων
διακεκριμένον ἐστὶν ἐν ἑαυτῷ ἀδιαίρετον· τοιοῦτον δὲ ἐστὶ τὸ ἄτομον 15
ἡγουν καθ' αὐτὸ ἀδιαίρετον καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἄλλων διακεκριμένον
δι' εἶδους· ὅστε καὶ τὸ συμπέρασμα.

Πρὸς τοῦτο τὸ ζήτημα διάφοροι δόξαι γέγονασιν. Τινὲς μὲν γὰρ
εἶπον, ὅτι τὸ ἄτομον τῆς οὐσίας ἐστὶν ἄτομον διὰ τὴν ὕλην, ἢ διὰ τῆς
ὕλης, προαχθέντες τῷ προεκτεθειμένῳ λόγῳ, καὶ αὕτη ἢ δόξα γέγονε τοῦ 20
Θωμᾶ νδὲ Ἀκίνο. Τοῦτο μέντοι οὐκ ἔρρωται, διότι εἰ τὸ ἄτομον τῆς οὐσίας
ἦν ἄτομον δι' ὕλης, ἢ ὕλη ἐκεῖνη ἢ ἡ ἀνήκουσα τῷ εἶδει ἐστὶν, ἢ ἡ σεση-
μειωμένη ἡγουν ἢ ἀτομική. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἀδύνατον, διότι ἐκεῖνη
δύναται πολλαπλασιασθῆσαι εἰς πλείω ὑποκείμενα τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Εἰ
δὲ τὸ δεύτερον, τὸ δι' οὗ ἢ ὕλη ἐστὶ σεσημειωμένη καὶ ὠρισμένη δεῖ εἶναι 25
μᾶλλον αἰτίαν τῆς ἀτομότητος ἢ τὴν ὕλην.

Ἐτέρα γέγονε δόξα τῶν παλαιωτέρων, ὅτι τὸ εἶδος ἐστὶν ἀρχὴ τῆς
ἀτομότητος, οἷτινες προήχθησαν τῷ προεκτεθειμένῳ λόγῳ. Ἄλλ' οὐδὲ
αὕτη ἢ δόξα ἀληθής ἐστι, διότι πᾶσα διαφορά, δι' εἶδους οὐσα, ἐστὶ δια-
φορὰ εἰδική, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά. Εἰ τοίνυν 30
ἐν τοῖς ἀτόμοις τὸ εἶδος | ἀρχὴ ἐστὶν ἀτομίζουσα, εἶπετο ἂν τὸ ἄτομον f. 47
διαφέρειν ἄλλου ἀτόμου, ὅπερ ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους, τῷ εἶδει, ὅπερ ἐστὶν
ἄτοπον.

Ἄλλ' ἐρεῖ τις ἴσως πρὸς τοῦτο, ὅτι ἀληθὲς μὲν ἐστὶ τὸ τὰ ἄτομα
διαφέρειν εἶδει, εἰ διαφέροιν ἀλλήλων καὶ ἀτομίζονται τῷ εἶδει, τουτέστι 35
τῇ μορφῇ τῇ εἰδικῇ· εἰ δὲ τῷ εἶδει τῷ ἀτομικῷ, οὐχ ἔπεται. Ἄλλὰ δεῖ
λέγειν, ὅτι ἐν ταῖς μορφαῖς οὐκ ἐστὶν βαθμὸς οὐσιώδης· ἢ γὰρ αὕτη ἐστὶ
μορφὴ ἢ ἀνήκουσα πρὸς τὸ εἶδος καὶ πρὸς τὸ ἄτομον, διαφέρουσα μόνον
κατὰ συμβεβηκός.

Ἔτεροι εἶπον διὰ μὲν τῆς μορφῆς ἀπολελυμένως μὴ εἶναι τι ἄτομον, ἀλλὰ διὰ τῆς μορφῆς, ὡς ἔστιν ὅρος τῆς ποιητικῆς ἐνεργείας· οὕτω γάρ ἐστι καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιεῖν μία τῷ ἀριθμῷ καὶ τόδε τι. Ἄλλ' ἐντεῦθεν ἔπεται τὸ ἄτομον εἶναι ἄτομον κατὰ συμβεβηκός, καὶ συμβεβηκὸς ἀναφο-
 6 ρικόν, καὶ ἔτι ὄν ἀναφορικόν εἶναι τὸ ἄτομον· ταῦτα δὲ ἀδύνατα· τὸ γὰρ ἄτομον τῆς οὐσίας ἐστὶν ὄν ἀπολελυμένον καὶ ἄτομον καθ' αὐτό, οὐ κατὰ συμβεβηκός.

Διὰ τοῦτο ἄλλως φημί περὶ τούτου ζητήματος, ὅτι τὸ ἄτομον τῆς οὐσίας ἐστὶν ἄτομον τῇ ἀδιαίρετῳ καὶ σεσημειωμένῃ ποσότητι· ὅθεν ἡ
 10 αἰτία δι' ἣν τί ἐστὶν ἐν ἀριθμῷ ὑπάρχει τὸ τοιαύτην ἔχειν ποσότητα, ἥτις οὐ δύναται ἐν ἑτέρῳ εὐρίσκεισθαι, καὶ τοῦτο δείκνυμι οὕτως. Ἰποτί-
 θημι πρῶτον δύο τινά· πρῶτον, ὅτι τὰ ἄτομα εἰσὶ μέρη τινός, τουτέστι τοῦ εἶδους, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχοντος, ὡσπερ δύο ξύλα εἰσὶν ὑπὸ τὸ ξύλον, καὶ δύο ἄνθρωποι ὑπὸ τὸν ἄνθρωπον· δεῦτερον, ὅτι τὸ δι' οὗ τινος ἡ
 15 οὐσία διαίρετῆ ἐστὶν εἰς μέρη τοῦ αὐτοῦ λόγου ἢ ποσότης ἐστὶν, καὶ τοῦτο ὁδηλον ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς ποσότητος ἐν πέμπτῳ τῶν Μετὰ τὰ φυσικά, ὅπου φησὶν ὁ Φιλόσοφος ποσὸν εἶναι τὸ διαίρετον εἰς μέρη ἐνυπάρχοντα, ὧν ἕκαστον τόδε τί ἐστὶν, καὶ οὕτως ἢ ποσότης ἐστὶ τό, ὃ τί ἐστὶ διαί-
 ρετὸν εἰς μέρη τοῦ αὐτοῦ ὄντα λόγου. Τούτων ὑποτεθέντων, φημί· δι' οὗ
 20 τί ἐστὶν διηρημένον εἰς μέρη τοῦ αὐτοῦ λόγου, διὰ τούτου ἕκαστον αὐτῶν καθ' αὐτὸ λαμβανόμενόν ἐστὶν ἐν ἑαυτῷ ἀδιαίρετον· ἀλλὰ τὰ ἄτομα διη-
 ρημένα εἰσὶν εἰς μέρη τοῦ αὐτοῦ λόγου διὰ ποσότητος· ταῦτα ἄρα εἰσὶν
 f. 48 ἐν ἑαυτοῖς ἀδιαίρετα καὶ ἐν ἀριθμῷ τῇ ποσότητι. Ἡ μείζων δείκνυται οὕτως, ὅτι τὸ ἀδιαίρετον εἶναι οὐδὲν πραγματικὸν προστίθῃσι τῷ εἶναι
 25 διηρημένον, ἀλλὰ μόνον στέρησιν, ὡσπερ τὸ ἐν, ὃ σημαίνει ὄν ἀδιαίρετον, οὐδὲν πραγματικὸν προστίθῃσι τῷ ὄντι, ἀλλὰ μόνον στέρησιν, ὁδηλονότι τὴν ἀδιαιρετότητα, διότι τὸ ἐν λέγειν βούλεται ὄν ἀδιαίρετον, καὶ διὰ τοῦτο δι' οὗ τί ἔχει τὸ εἶναι διηρημένον, ἔχει καὶ τὸ εἶναι ἀδιαίρητον. Ἡ ἐλάττω δεικνυται οὕτως· τὰ μέρη τῆς οὐσίας εἰσὶ διαίρετὰ τῇ ποσό-
 30 τητι, μᾶλλον δὲ διηρημένα, ὡς φαίνεται τῷ ὀρισμῷ τῆς ποσότητος· ταῦτα δὲ τὰ μέρη τῆς οὐσίας εἰσὶ τὰ ἄτομα· τὰ ἄρα ἄτομα τῆς οὐσίας εἰσὶ καθ' αὐτὰ διηρημένα, καὶ ἀπ' ἄλλων διακεκριμένα τῇ ποσότητι.

Πρὸς τὸν πρῶτον τοίνυν λόγον φημί, ὅτι ὁ Φιλόσοφος νοεῖ τὴν ὕλην τὴν σεσημειωμένην καὶ ἀφωρισμένην· ἡ δὲ ὕλη σεσημείωτα καὶ ὄρισται
 36 διὰ τῆς ποσότητος.

Πρὸς τὸν δεῦτερον. Ὅποταν λέγῃ, ὅτι τὸ παρέχον τινὶ τὸ εἶναι παρέχει αὐτῷ καὶ τὸ διακεκρίσθαι, λέγω ὅτι, ὡς δίδωσι τὸ εἶναι, οὕτω δίδωσι καὶ τὸ διακεκρίσθαι. Ὅποταν δὲ λέγῃ, ὅτι τὸ εἶδος δίδωσι τὸ

εἶναι τινι, λέγω ὅτι τὸ εἶδος δίδωσι τὸ εἶναι οὐσιωδῶς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σωκράτης τῷ ἑαυτοῦ εἶδει οὐσιωδῶς ἐστὶ διηρημένος ἀπὸ παντὸς ἄλλου. Ἀλλὰ τῷ ἀριθμῷ διακρίεται πάντων τῶν ἄλλων, ἤγουν φυσικῶς, οὐ διὰ τοῦ οὐσιώδους εἶδους, διότι ἡ τοιαύτη διαφορά ἢ ἡ διάκρισις ἐστὶν οὐσιώδης, ἀλλὰ διὰ τινος συμβεβηκότος εἰδικού. Ὅθεν δεῖ διαίρειν εἰς τὸ εἶδος τὸ οὐσιώδες καὶ τὸ ἐπουσιώδες, καὶ εἰς τὸ εἶναι τὸ οὐσιώδες καὶ ἐπουσιώδες.

Ζητεῖται ἔτι εἰ τὸ ὄν ἐστὶν ἐνὸς λόγου πρὸς τε τὴν οὐσίαν καὶ πρὸς τὸ συμβεβηκός. Καὶ δείκνυται πρῶτον, ὅτι ἐστὶ, διότι τὸ ἀντικείμενον τοῦ νοῦ ἐστὶν ἐνὸς λόγου· τὸ δὲ ὄν ἐστὶ πρῶτον τοῦ νοῦ ἀντικείμενον. 10 Ἡ μείζων φανερά, ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς μιᾶς δυνάμεως δεῖ εἶναι καὶ ἐνὸς λόγου. Ἡ ἐλάττω δείκνυται διὰ τοῦ Ἀβινσένου, λέγοντος τὸ ὄν εἶναι πρῶτον ἀντικείμενον τοῦ νοῦ· καὶ λόγῳ δὲ δείκνυται, διότι, ὡς ὁ Φιλόσοφος λέγει ἐν πρώτῳ τῶν Φυσικῶν, τὸ μάλιστα συγκεχυμένον ἐστὶ προτέρως γνητόν· τοιοῦτον δὲ ἐστὶ τὸ ὄν, διότι πρὸς πλείστα ἐκτείνεται. 15

Ἄλλ' εἰς τὸναντίον ἐστὶν ὁ Φιλόσοφος ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ τετάρτου f. 48^v τῶν Μετὰ τὰ φυσικά, λέγων τὸ ὄν μὴ εἶναι ἐνὸς λόγου πρὸς τε τὴν οὐσίαν καὶ πρὸς τὸ συμβεβηκός· λέγει γὰρ τὸ ὄν ἀναλογικῶς κατὰ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ συμβεβηκότος λέγεσθαι· ὥσπερ γάρ, φησί, τὸ ὑγιεινὸν λέγεται κατὰ τοῦ οὔρου καὶ κατὰ τοῦ ζώου καὶ τοῦ βρώματος ἀναλογικῶς 20 καὶ κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, οὔτω καὶ τὸ ὄν λέγεται κατὰ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ συμβεβηκότος ἀναλογικῶς καὶ κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ Πορφύριος βούλεται, λέγων ὅτι, κἄν πάντα τις ὄντα καλέσῃ, ὁμωνύμως καλέσει, ὁμωνύμως λέγων τὸ ἀναλογικῶς, ἐπεὶ τὸ ἀναλογικῶς εἶδος ἐστὶ τοῦ ὁμωνύμως. 25

Τοῦτο δὲ καὶ λόγῳ δείκνυται. Εἰ γὰρ ὁ τοῦ νοεῖσθαι λόγος ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ὑπάρξεως λαμβάνεται, οὐσίας δὲ καὶ συμβεβηκότος οὐκ ἐστὶν ὁ αὐτὸς τῆς ὑπάρξεως τρόπος ἐν τῷ πράγματι, οὐδ' ἄρα ὁ αὐτὸς λόγος ἐστὶν αὐτῶν, καὶ ἐπομένως τὸ ὄν οὐκ ἐστὶν ἐνὸς λόγου πρὸς ταῦτα.

Τότε πρὸς τὸ ἐπιχείρημα λέγω, ὅτι συγχωρεῖ τὸ ἀντικείμενον τοῦ 30 νοῦ εἶναι ἐνὸς λόγου· λέγω δὲ εἶναι τὸ ὄν πρῶτον ἀντικείμενον τοῦ νοῦ ὅπερ ἐστὶν ἢ οὐσία, καὶ οὐ τὸ ὄν ἀπλῶς, τὸ κοινὸν οὐσία καὶ συμβεβηκός. Πρὸς δὲ τὴν ἀπόδειξιν, ὁπόταν λέγηται τὸ ὄν εἶναι μᾶλλον συγκεχυμένον, φασὶν ὅτι τὸ ὄν οὐκ ἐστὶ συγκεχυμένον μᾶλλον ἢ ἢ οὐσία καὶ τὸ συμβεβηκός συνημμένως· οὐδὲν γὰρ λέγει παρὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ συμβεβηκός. 35 Συγχωρῶ τοίνυν τὴν οὐσίαν εἶναι πρῶτον ἀντικείμενον τοῦ νοῦ, ἥτις ἐστὶ τὸ μᾶλλον συγκεχυμένον, καὶ ἐστὶν ἐνὸς λόγου πρὸς τὰ ὑπ' αὐτὴν πάντα.

Ταῦτα μὲν κοινῶς ὑπὸ τῶν ἐξιγητῶν ὡς ἐν βραχεὶ λέγεται· ἀλλ' ὁ

Βρίτων πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο φησίν, ὅτι τὸ ὄν ἐνός ἐστι λόγου πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ συμβεβηκός, καὶ ὅτι οὗτος ὁ λόγος τοῦ ὄντος οὐκ ἔστιν ἐπίσης μετεχόμενος ὑπὸ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ συμβεβηκότος, ἀλλὰ κατὰ μὲν τὸ πρότερον μετέχεται ὑπὸ τῆς οὐσίας, κατὰ δὲ τὸ ὕστερον, ὑπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον δείκνυσιν οὕτως. Ἐν οἷς ἐστιν εἰς 6 τρόπος τοῦ ὑπάρχειν κοινός, ἐν αὐτοῖς δύναται εἶναι καὶ εἰς λόγος τοῦ νοεῖσθαι κοινός, διότι ὁ λόγος ὁ νοητικός λαμβάνεται ἐκ τοῦ ὑπαρκτικοῦ τρόπου, ὥστε καὶ ἡ ἐνότης τοῦ λόγου ἐκ τῆς τοῦ τρόπου ἐνότητος, τὸ δὲ f. 49 ὄν ἐν τῇ οὐσίᾳ | καὶ τῷ συμβεβηκῷ ἔχει ἓνα τοῦ εἶναι τρόπον· ἐνός ἄρα 10 λόγου πρὸς τὴν οὐσίαν ἐστὶ καὶ τὸ συμβεβηκός. Ἡ ἐλάττων δείκνυται οὕτως. Ἐν τῷ λέγειν οὕτως· τὸ συμβεβηκός ἐστὶν ὄν, κατηγορεῖται τὸ ὄν κατὰ τοῦ συμβεβηκότος τῇ εἰδικῇ ὄντῳ τοῦ συμβεβηκότος, καὶ οὐ τῇ ὄντῳ· ἦτις ἐστὶν ἐν τῇ οὐσίᾳ· καὶ τὸ ὄν κατηγορούμενον κατὰ τῆς οὐσίας κατηγορεῖται κατ' αὐτῆς τῇ εἰδικῇ ὄντῳ τῆς οὐσίας. Ὅθεν 16 ἀληθές ἐστίν, ὅτι ποιητικῶς μὲν ἡ ὄντῳ τοῦ συμβεβηκότος ἐστὶν ἀπὸ τῆς ὄντῳ τῆς οὐσίας, ἀλλ' εἰδικῶς, οὐχὶ ὅθεν καθ' αὐτό ἐστὶν αὕτη ἢ πρότασις, τὸ συμβεβηκός ἐστὶν ὄν, ὥσπερ ἐκεῖνη ἢ οὐσία ἐστὶν ὄν. Ὅθεν ἡ λευκότης οὐκ ἐστὶν ὄν εἰδικῶς διὰ τῆς οὐσίας, εἰ καὶ ποιητικῶς ἔχει τὸ εἶναι διὰ τῆς οὐσίας· τὸ δὲ εἶναι εἰδικῶς ἐν ἄλλῳ ἐστὶ τις τρόπος 20 ὑπάρξεως. Τὸ ἄρα ὄν, ἐπειδὴ ἔχει τὸ εἶναι εἰδικῶς ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ συμβεβηκῷ, ἔχει ἓνα τρόπον τοῦ εἶναι κοινόν ἐν τούτοις, καὶ ἀκολουθῶς ἓνα λόγον κοινόν.

Τὸ δὲ δεύτερον δείκνυσιν οὕτως, ὅτι, εἰ καὶ ὁ λόγος εἰς ἐστὶ καθ' αὐτόν, ὅμως κατὰ τὸ πρότερον μετέχεται ὑπὸ τῆς οὐσίας, κατὰ δὲ τὸ ὕστερον 25 ὑπὸ τοῦ συμβεβηκότος. Καὶ πρῶτον δείκνυσιν, ὅτι ταῦτα ἄμφω δυνατόν ἐστι συνελθεῖν, τὸ τε τὸν λόγον τοῦ ὄντος κατὰ τὸ πρότερον σώζεσθαι ἐν τῷ εἶδει· ἢ ἐν τῷ συμβεβηκῷ καὶ τὸ εἶναι τοῦτον ἓνα καθ' αὐτόν θεωρούμενον· ὁρῶμεν γάρ, φησί, τὴν θερμὴν καὶ τῷ σιδήρῳ τῷ πεπευρωμένῳ καὶ τῷ πυρὶ τοῦ αὐτοῦ εἶδους οὖσαν εἶπουν ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ 30 λόγου· τούτου μέντοι γε μὴ προσισταμένου, ὁ τῆς θερμῆς λόγος ὅμως πρότερον σώζεται· ἐν τῷ πυρὶ ἢ ἐν τῷ σιδήρῳ, διότι ἔχει τὸ εἶναι ἐν τῷ σιδήρῳ διὰ τοῦ πυρός· τῷ αὐτῷ τῶν τρόπων δυνατόν ἐστὶ καὶ τὸ ὄν κατὰ τὸ πρότερον μετέχεσθαι ὑπὸ τῆς οὐσίας, καὶ κατὰ τὸ ὕστερον ὑπὸ τοῦ συμβεβηκότος, μὴ προσισταμένου τοῦ εἶναι τοῦτο ἐνός λόγου καθ' αὐτόν 35 ἐν τε τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ συμβεβηκῷ. Τότε δείκνυσι τὸ προκείμενον, ὅτι ὁμολογεῖται πρότερον ὑπὸ τῆς οὐσίας ὁ τοῦ ὄντος λόγος μετέχεται ἢ ὑπὸ τοῦ συμβεβηκότος, οὕτως· ὅποτεν τι ἐνυπάρχει τῷ αἰτίῳ καὶ τῷ αἰτιατῷ, πρότερον ἐνυπάρχει τῷ αἰτίῳ ἢ τῷ αἰτιατῷ· τὸ δὲ εἶναι εἰδικῶς ἐνυπάρχει

τῆ| οὐσία καὶ τῷ συμβεβηκότι, καὶ τὸ συμβεβηκὸς αἰτίαν ἔχει τὴν οὐσίαν · f. 49 v
 διὰ τοῦτο πρότερον ἐνυπάρχει τῆ οὐσίᾳ ἢ τῷ συμβεβηκότι · κἀντεῦθεν
 ἔπεται, ὅτι τὸ ὄν οὐκ ἔστι συνώνυμον, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναλογικόν, διότι τὸ
 συνώνυμον εἰλικρινῶς ἓνα λόγον ἔχει, μετεχόμενον ἐπίσης ὑπ' ἐκείνων
 καθ' ὧν λέγεται κατηγορεῖσθαι · τὸ δὲ ὄν οὐκ ἐπίσης ὑπό τε οὐσίας καὶ
 συμβεβηκὸτος μετέχεται, ὡς εἴρηται, κἀντεῦθεν ἔστιν, ὅτι οὐκ ἔστι γένος
 ἢ εἶδος.

Σημείωσις.

Ἄλλὰ δεῖ νοεῖν, ὅτι διπλῆ ἔστιν ἡ ἀναλογία. Ἔστι μὲν γάρ τις
 ἀναλογία πολὺ προσεγγίζουσα τῆ ὁμωνυμίᾳ, ὡσπερ ὁπόταν τι κατηγορηται 10
 πολλῶν κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον κατὰ διαφόρους λόγους, οἷον τὸ
 ὑγιεινὸν ἔχει τὸ εἶναι ἐν τῷ ζῳῳ εἰδικῶς, καὶ ἐν τῷ οὖρῳ ὡς ἐν σημείῳ,
 καὶ ἐν τῷ βρώματι ποιητικῶς · ὅθεν οὐ κατηγορεῖται κατ' ἐκείνων καθ' ἓνα
 λόγον, διότι οὐκ ἔχει τρόπον ἓνα ὑπάρξεως ἐν αὐτοῖς, διότι ἡ υγεία κατὰ
 τὸ πρότερόν ἐστιν ἐν τῷ ζῳῳ, καὶ κατὰ τὸ ὕστερον ἐν τοῖς ἄλλοις · τὸ 15
 μὲν γὰρ οὖρον ὑγιεινὸν λέγεται ὡς σημεῖον τῆς υγείας, τὸ δὲ βρῶμα ὡς
 ποιῶν τὴν υγείαν · οὕτω δὲ οὐκ ἔστι περὶ τοῦ ὄντος ἐν τῆ οὐσίᾳ καὶ τῷ
 συμβεβηκότι, διότι τὸ ὄν, ὡς εἴρηται, ἔχει ἓνα τρόπον ὑπάρξεως ἐν τῆ
 οὐσίᾳ καὶ τῷ συμβεβηκότι, καὶ τοῦτον ἔχει εἰδικῶς · καὶ ἐντεῦθεν ἡ ἀνα-
 λογία ἢ τοιαύτη τοῦ ὄντος, ὁηλονότι ἐν τῆ οὐσίᾳ καὶ τῷ συμβεβηκότι, 20
 οὐκ ἔστιν ὁμοία τῆ ἀναλογίᾳ τοῦ ὑγιεινοῦ ἐν τῷ ζῳῳ καὶ τῷ βρώματι
 καὶ τῷ οὖρῳ · διὰ τοῦτο αὕτη ἡ ἀναλογία πολὺ ἀποχωρεῖ τῆς ὁμωνυμίας
 ἐν ἣ οὐχ ὁ αὐτὸς τῆς ὑπάρξεως τρόπος λαμβάνεται ἐν ἐκείνοις καθ' ὧν
 κατηγορεῖται τὸ ὁμωνύμως κατηγορούμενον.

Leçon XIII.

25

De la différence.

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΗ. ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ.

Διαφορὰ δὲ κοινῶς τε καὶ ἰδίως.

Διορισάμενος ὁ Πορφύριος περὶ τῶν δύο κατηγορικῶν, τουτέστι περὶ
 τῶν δευτέρων ἐπινοιῶν τῆς κατηγορίας, τῶν λαμβανομένων ἀπὸ τῆς τοῦ 30
 ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖσθαι ἰδιότητος, ἐντεῦθεν ἐπομένως διαλαμβάνει
 περὶ τῶν ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστι κατηγορουμένων, καὶ πρῶτον περὶ τῶν ἐν
 τῷ ὁποῖον τί ἐστι κατ' οὐσίαν, εἶτα περὶ τῶν ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστι κατὰ
 συμβεβηκός. Καὶ ἔστι τὸ ἐν τῷ ὁποῖον τί ἐστι κατ' οὐσίαν κατηγορούμενον

8 Σημείωσις en marge AC, om B
 en marge BC, om A

Œuvres de Georges Scholarios. VII.

27 Ἀνάγνωσις ιγ' om B

Περὶ διαφορᾶς

f. 50^v ἡ διαφορὰ, | καὶ περὶ ταύτης ἐν τούτῳ τῷ μέρει διαλεξόμενος ἡμῖν ἔρχεται, καὶ διαιρεῖ τὸν λόγον εἰς δύο· πρῶτον μὲν γὰρ τίθησι διαιρέσεις τῆς διαφορᾶς· δεύτερον, ἐκλέγεται τὴν διαφορὰν ἐν τῷ σημαυνομένῳ περὶ οὗ πρόκειται αὐτῷ λέγειν, ὅπου φησί· „Καὶ τούτων μάλιστα χρεία.“

6 Τὸ πρῶτον αὐθις διαιρεῖται εἰς δύο· πρῶτον μὲν γὰρ τίθησι διαιρέσιν τῆς διαφορᾶς οὗ τῆ τάξει τῆς διαιρέσεως, ἀλλὰ μᾶλλον τῆ τάξει τῆς τῶν σημαυνομένων ἀπαριθμήσεως· δεύτερον, τίθησι δευτέραν διαιρέσιν, ἐν ἣ προχωρεῖ τῷ ἀληθεῖ τρόπῳ τῆς διαιρέσεως, διαιρετικῶς ἐκλεγόμενος τὰ εἶδη τῶν διαφορῶν ἐν τῷ· „Ἄνωθεν οὖν πάλιν ἀρχομένῳ ῥητέον.“

10 Τὸ πρῶτον αὐθις διαιρεῖται εἰς δύο· πρῶτον γὰρ τίθησι τὴν πολλαπλότητα τῆς φωνῆς· εἶτα ἐξηγεῖται τὰ μέρη καὶ σαφηνίζει.

Περὶ τὸ πρῶτον τοίνυν εὐθύς οὕτως προχωρεῖ· φησί γὰρ τὴν διαφορὰν τριχῶς λέγεσθαι· τὴν μὲν κοινῶς, τὴν δὲ ἰδίως, τὴν δὲ ἰδιαιτάτα, καὶ εἶπε· „λέγέσθω“, δεικνὺς ἑαυτὸν τιθέναι ταυτὶ τὰ ὀνόματα· εἶτα

15 ἀρχεται ἐξηγεῖσθαι, καὶ φησιν ὅτι κοινῶς διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου λέγεται τὸ ἕτερότητι· διαλλάττον· λέγει δὲ ἕτερότητι τῆ κατὰ συμβεβηκός, ὅπερ παρακατιῶν ἀκριβέστερον λέγει, ὅτι ἐν ταῖς τοῦ πῶς ἔχειν ἕτερότησι θεωρεῖται· ἡ ἕτερότης γὰρ ὡσπερ τι καθόλου ἐστὶ πρὸς τὰ εἶδη τῆς διαφορᾶς, ὡς καὶ αὐτὸ τοῦνομα τῆς διαφορᾶς. Τὸ τοίνυν ἕτερότητι τοι-

20 αὐτῆ, τουτέστι συμβεβηκός, ἢ πρὸς ἑαυτὸ διαλλάττον, ἢ πρὸς ἄλλο ὅπως οὖν, τουτέστιν ὅπως ὅποτε τρόπῳ, ἢ ὅπως ὅτινι μέτρῳ, ἐπὶ πλέον δηλονότι, ἢ κατὰ βραχύ, τοῦτο κοινῶς διαφέρειν λέγεται. Τούτου τίθησι παραδείγματα δύο ὅσον πρὸς τὸ ἑαυτοῦ τι διαφέρειν, καὶ ὅσον πρὸς τὸ ἄλλου διαφέρειν· διαφέρει γάρ, φησίν, ὁ Σωκράτης τοῦ Πλάτωνος τῆ

25 ἕτερότητι, ὅτι ὁ μὲν Σωκράτης τυχὸν εἶχε θέαν ἐπὶ τὸ ὠμότερον ἀποκλίνουσαν καὶ μελάντερος ἦν τὴν ὄψιν, ὁ δὲ Πλάτων πραότερός τε τὸ εἶδος ἦν καὶ λευκότερος· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Σωκράτης ἑαυτοῦ διαφέρει, ἀνὴρ ἀπὸ παιδὸς γινόμενος, καὶ ἐνεργῶν τι, ἢ παυόμενος τοῦ ἐνεργεῖν· καὶ ἀπλῶς εἶπεῖν ἢ κοινῶς λεγομένη διαφορὰ θεωρεῖται ἐν ταῖς κατὰ συμβεβηκός

f. 50^v ἕτερότησιν, | ἃς πρὸς τὴν διὰ τοῦ πῶς ἔχει γινομένην ἐρώτησιν εἰώθαμεν ἀποδιδόναι.

Ἰδίως δὲ διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου λέγεται, ὅπῃ ἀχώριστῳ συμβεβηκός· τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου διαφέρει. Ἀχώριστον δὲ συμβεβηκός ἐστὶν ἢ γλαυκότης ἐν ὀφθαλμῷ καὶ ἢ σιμότης ἢ ἢ γρυπότης ἐν τῇ ῥίνι, ἢ οὐλή

35 ἐκ τραύματος ἐνσκίρρωθεισα, ἐντυπωθεισα δηλονότι· καὶ οἶον ἐγκολληθεισα καὶ ἀνεξάλειπτος μείνασα ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ σκίρρου, δηλονότι τοῦ ῥύπου τοῦ σφόδρα ἐμμένοντος καὶ δυσεκπλύτου. Τὰ τοιαῦτα τοίνυν ἀχώριστα συμβεβηκός εἰσίν, οἷς τὰ διαφέροντα ἰδίως διαφέρειν εἶπεν.

Ἰδιαιτάτα δὲ διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου λέγεται, ὅταν εἰδοποιῶν διαφορὰ, 40 τουτέστιν οὐσιώδῃ καὶ τοῦ εἶδους ποιητικῆ, διαλλάττῃ, ὡσπερ ἀνθρώπος

ἵππου διαφέρει τῇ ποιότητι τοῦ λογικοῦ, τῇ ποιούσῃ τὸν ἄνθρωπον διαφέρειν τοῦ ἵππου κατὰ τὸ εἶδος.

Εἶτα τίθησιν ἰδιότητες τῶν διαφορῶν κοινὴν καὶ αὐθις ἰδίας, πῆ μὲν τῆς κοινῶς καὶ ἰδίως λεγομένης ἅμα, πῆ δὲ τῆς ἰδιαίτατα, καὶ φησί· „Καθόλου μὲν οὖν πᾶσα διαφορὰ ἑτερότητος ποιεῖ προσγινομένην τινί· διαφορὰ γὰρ ἑτερότης τίς ἐστίν, ὡς προσείρηται. Ἄλλ' αἷ μὲν κοινῶς τε καὶ ἰδίως ἄλλοιον ποιούσιν, τουτέστι διαφέρον κατὰ συμβεβηκὸς μόνον· αἷ δὲ ἰδιαίτατα ἄλλο, τουτέστι διαφέρον οὐσίᾳ καὶ εἶδει.“ Εἶτα τίθησι ταύταις ὀνόματα, καὶ τὰς μὲν ἄλλο ποιούσας εἰδοποιούς καλεῖ, τὰς δὲ ἄλλοιον, ἀπλῶς διαφορὰς ἡγούσας ἀνευ τῆς τοῦ εἰδοποιοῦ προσθήκης. Ὅτι δὲ ἡ ἄλλο ποιούσα διαφορὰ εὐλόγως εἰδοποιός ὀνομάζεται, οὕτω δείκνυσιν. Αὕτη γὰρ ἡ διαφορὰ, τὸ λογικὸν προσελθούσα τῷ ζῳῷ, ποιεῖ τὸ εἶδος τοῦ ζῳου ἡγούσας τὸν ἄνθρωπον· διὸ δὴ καὶ καλεῖται εἰδοποιός. Ἡ δὲ τοῦ κινεῖσθαι διαφορὰ ἑτερότητα κατὰ συμβεβηκὸς τοῦ κινουμένου πρὸς τὸ ἡρεμοῦν ἐποίησεν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ συμβεβηκὸς διαφορῶν. Εἶτα συμπεραίνει, ὅτι ἡ μὲν εἰδοποιός ἄλλο, ἡ δὲ ἀπλῶς ἄλλοιον μόνον ἐποίησεν.

Εἶτα τίθησι τοῦ χρησιμεύουσιν αἷ τε εἰδοποιοὶ καὶ αἷ λοιπαί· καὶ φησὶν ὅτι κατὰ μὲν τὰς διαφορὰς τὰς ποιούσας ἄλλο καὶ εἰδοποιούς καλουμένας αἷ τε διαιρέσεις τῶν γενῶν εἰς εἶδη γίνονται | καὶ οἱ ὀρισμοὶ ἀποδίδονται· κατὰ δὲ τὰς ἄλλοιον ποιούσας οὐδὲν τοιοῦτον γίνεται, ἀλλ' αἷ ἑτερότητες μόνον αἷ κατὰ συμβεβηκὸς καὶ αἷ τοῦ πῶς ἔχοντος μεταβολαὶ συνίστανται, οἷον αἷ ἀπὸ λευκότητος εἰς μελανίαν, καὶ αἷ τοιαῦται ἐφ' ὧν ἡ τοῦ πῶς ἔχει ἐρώτησις χώραν ἔχει, ὅτι λευκόν ἐστὶ δηλονότι ἡ γέγονεν, ἡ μέλαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως.

Περὶ τὸ δεύτερον, ὅπου προχωρεῖ τῇ εὐτάκτῳ ὁδῷ τῆς διαιρέσεως, ταῦτα ποιεῖ. Φησὶ γὰρ ὅτι πάλιν ἐξ ἄλλης ἀρχῆς τελειώτερον διαιροῦντες τὰς διαφορὰς λέγομεν, ὅτι τῶν διαφορῶν αἷ μὲν εἰσι χωρισταί, αἷ δὲ ἀχώριστοι· καὶ τῶν ἀχώριστων αὐθις αἷ μὲν καθ' αὐτάς, αἷ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς, ὡς δὴ καὶ παραδείγμασι φανεροῖ. Εἶτα τίθησιν ἰδιότητος δύο τῆς καθ' αὐτὴν διαφορᾶς, αἷς διακρίνεται τῶν κατὰ συμβεβηκὸς λεγομένων διαφορῶν. Καὶ ἡ προτέρα ἰδιότης ἐστὶν ἡ αὐτὴ τῇ πρότερον εἰρημένη, δι' ἧς συνάπτει ταύτην τὴν ὑστέραν διαίρεσιν τῇ προτέρᾳ, ἐξ ἧς ἡ ἰδιότης τότε ἐλαμβάνετο· καὶ ἐστὶν αὕτη ἡ ἰδιότης, ὅτι αἷ καθ' αὐτὸ διαφοραὶ ἐν τῷ τῆς οὐσίας λαμβάνονται λόγῳ, τουτέστιν ἐν τῷ ὀρισμῷ, καὶ ποιούσιν ἄλλο· αἷ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς οὐχί. Ἐτέρα ἰδιότης ἐστὶ τὸ μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, τῶν κατὰ συμβεβηκὸς διαφορῶν τοῦτο ἐπιδέχομένων. Καὶ θείσας πρῶτον αὐτὴν τὴν ἰδιότητα, εἶτα ἀποδείκνυσιν. Καὶ ἡ ἀπόδειξις ἐστὶ διπλῆ. Πρῶτον μὲν ἀπὸ τοῦ γένους ἐπιχειρεῖ. Εἶ γὰρ, φησὶν, αἷ τοῦ γένους διαφοραί, καθ' ὡς διαίρεται τὸ γένος εἰς τὰ

εἶδη, τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιδέχοιντο, καὶ τὸ γένος ἂν ἐπιδέχοιτο, ἀλλ' οὐ
τὸ γένος· οὐδὲ γὰρ κατηγορεῖται μᾶλλον καὶ ἥττον τοῦ εἶδους οὐδ' ἂν εἴη
γένος· οὐδ' ἄρα αἱ διαφοραί. Δεύτερον, ἀπὸ τοῦ εἶναι ἐπιχειρεῖ, τουτέστιν
ἀπὸ τοῦ ἔριστικοῦ λόγου, ὅς τὴν οὐσίαν καὶ τὸ εἶναι τοῦ πράγματος
6 δείκνυσιν· καὶ φησιν ὅτι αἱ διαφοραὶ εἰσὶν αἱ τὸν ἐκάστου λόγον συμ-
πληροῦσαι τὸν τὸ εἶναι δηλοῦντα· τὸ δὲ εἶναι ἐκάστῳ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ
ἐστίν, οὔτε ἐπίτασιν ἐπιδεχόμενον οὔτε ἄνεσιν. Καὶ αἱ διαφοραὶ ἄρα αἱ
τὸ εἶναι τοῦτο παρέχουσαι οὐκ ἐπιδέξονται ἐπίτασιν, ἢ ἄνεσιν· αἱ δὲ
f. 51^r κατὰ συμβεβηκὸς διαφοραὶ, χωρισταί τε ὡσαύτως | καὶ ἀχώριστοι, ἐπι-
10 τείνονται καὶ ἀνίενται.

Ταῦτα εἰπὼν ἐπιδιαίρει αὐτὴς τὰς καθ' αὐτὰς ἀχώριστους διαφοράς.
Ἐπεὶ γοῦν πολλὰ ἐπαγαγὼν τῇ διαιρέσει τῇ προσεχῶς τεθείσῃ, ἐδόκει
ἂν ἐτέραν ποιεῖσθαι διαιρέσιν, ἐπαναλαμβάνει ταύτην τὴν διαίρεσιν, καὶ
συνεχῆ ποιεῖται τὸν ὅλον λόγον ταυτησί τῆς διαιρέσεως. Καὶ ἡ ἐπανά-
16 ληψίς ἐστίν, ἐν τῷ· „Τριῶν οὖν εἰδῶν“, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ δεῖ εἰδέναι,
ὅτι αὕτη ἡ ἐπιδιαίρεσις λόγου μᾶλλον ἐστίν ἢ πράγματος· τὴν αὐτὴν γὰρ
διαφορὰν τὴν εἰδοποιόν, ἢ τὴν ἰδιαιτάτα, ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ διαιρέσει
ἔλεγεν, ἢ τὴν καθ' αὐτὴν ἀχώριστον, ὡς ἐν τῇ δευτέρᾳ διαιρέσει κατὰ
διαφορὸν ἀπόβλεψιν, διαιρετικὴν τε λέγει καὶ συστατικὴν, ἄλλο τι σημαί-
20 νοντος τοῦ διαιρετικοῦ καὶ συστατικοῦ, ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ πράγματι, τῇ
καθ' αὐτὴν ἀχώριστῳ διαφορᾷ δηλονότι, θεωρουμένου. Φησὶ τοίνυν δι-
τῶν καθ' αὐτὰς διαφορῶν αἱ μὲν εἰσι καθ' ὅς διαιροῦμεν τὰ γένη εἰς τὰ
εἶδη, αἱ δὲ, καθ' ὅς τὰ διαιρεθέντα εἰδοποιεῖται, τουτέστι δι' ὧν τὰ διαι-
ρεθέντα γένη εἰς διωρισμένα εἶδη συνέλκονται, ἢ διαιρεθέντα τὰ διαιρέ-
25 ματα καλεῖ τὰ εἶδη, καὶ φησιν ὅτι τὰ διαιρέματα εἰδοποιοῦνται ταῖς
συστατικαῖς λεγομέναις διαφοραῖς.

Ἐἶτα παραδείγμασι τὸ εἰρημένον φανεροῖ, λαμβάνων πάσας τὰς
καθ' αὐτὰς διαφοράς τοῦ ζῴου, τὰς τε πρὸ τοῦ ζῴου καὶ τὰς ὑπὸ τὸ
ζῴον. Ἐἶτα ἐκλεγόμενος καὶ τὰς μὲν πρὸ τοῦ ζῴου λέγων συστατικὰς,
30 τὰς δὲ ὑπὸ τὸ ζῴον διαιρετικὰς. Ὡς περ οὖν αἱ πρὸ τοῦ ζῴου διαφοραὶ
διαιρετικαὶ οὖσαι τῆς ἀνωτάτω πασῶν οὐσίας, συστατικαὶ γίνονται τοῦ
ζῴου, οὕτως αἱ ὑπὸ τὸ ζῴον, διαιρετικαὶ οὖσαι αὐτοῦ, συστατικαὶ γίνονται
ἀνθρώπου καὶ τῶν ἄλλων τοῦ ζῴου εἰδῶν, ὥστε καλῶς ἐλέγετο ὅτι αἱ
αὐταὶ καὶ διαιρετικαὶ καὶ συστατικαὶ λέγονται, τῶν μὲν ἐπάνω, δηλονότι
35 διαιρετικαί, τῶν δ' ὑποκάτω συστατικαί. Ὅπου δεῖ σημειοῦσθαι καὶ ἕτερόν
τι· ὅτι συστατικαὶ μὲν εἰσιν, ὑπἄλληλοι λαμβανόμεναι ἢ ἐπ' εὐθείας, ἢ
ἐναλλάξ καὶ χιαστῶς, ὅτε εἰσὶ διάφοροι· ἐν πλάτει δὲ λαμβανόμεναι, εἰσὶ
διαιρετικαί, ὅτε ἐναντία εἰσίν, οὐ διάφοροι. Ἐἰ γοῦν καὶ διαφόρῳ σχέσει
f. 52 ὡς εἴρηται, λαμβανόμεναι, συστατικαὶ | καὶ διαιρετικαὶ γίνονται, ἀλλ' αἱ

αὐταί τε εἰσὶ τῷ ὑποκειμένῳ καὶ εἰδοποιοὶ ἐνὶ καλοῦνται ὀνόματι. Καὶ δῆλον ὅτι ἢ προτέρα διαίρεσις τῆς διαφορᾶς ἢ αὐτὴ ἐστὶ τῆ δευτέρᾳ, τῷ τρόπῳ μόνῳ διαφέρουσα, καὶ τοσαῦτα σημαίνοντα διαφορᾶς ἐκ τῆς δευτέρας, ὅσα δὴ καὶ τῆς πρώτης ἀναθρώσκουσιν ἡμῖν· ὅπερ γὰρ εἶπεν ἐκεῖ κοινῶς διαφορᾶν, τοῦτο νῦν χωριστὴν φησὶ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ὅπερ 5 ἐκεῖ ἰδίως, τοῦτο ἀχώριστον κατὰ συμβεβηκός. Ὁ δὲ εἶπεν ἰδιαιτάτα ἐκεῖ, τοῦτο ἐνταῦθα ἀχώριστον καθ' αὐτήν. Ἡ δὲ εἰς τὰς συστατικὰς καὶ διαιρετικὰς διαίρεσις λόγου ἐστὶ διαίρεσις, ὡς εἴρηται, καὶ οὐ πράγματος· τὸ αὐτὸ γὰρ διαφορᾶς λόγους διαίρει κατὰ διάφορον ἀπόβλεψιν.

10

Καὶ τούτων γε.

Πρὸς τὸ τρίτον μέρος, ἐν ᾧ ἐκλέγεται τὴν διαφορᾶν, ἐν τῷ σημαίνοντι περὶ οὗ προτίθεται συμπληρώσας ἀρκούντως τὴν διαίρεσιν τοῦ ὀνόματος τῆς διαφορᾶς, οὕτως προχωρεῖ. Πρῶτον μὲν γὰρ ποιεῖ ὅπερ εἶπον, τὴν ἐκλογὴν δηλονότι τοῦ σημαίνοντος περὶ οὗ σκοπεῖ, εἶτα φανεροῖ τοῦτο δι' ἔρισμῶν καὶ τίθησι τέσσαρας ἔρισμούς. Πρῶτον οὖν τίθησιν ἕνα 15 ἔρισμόν, ὅς ἐστιν ὅτι διαφορὰ ὑπάρχει, ἢ περισσεύει τὸ εἶδος τοῦ γένους, τουτέστι διαφορὰ ἐστὶν ἐπίνοια δευτέρα, θεμελιουμένη ἐν τῷ πράγματι, ἔχουσα λόγον νοητικὸν τῆς δυνάμεως, ἢ τὸ εἶδος τοῦ γένους περισσεύει. Τοῦτο δὲ φανεροῖ παραδείγματι, λέγων ὅτι ὁ ἄνθρωπος πλεον ἔχει τοῦ ζῴου ταύτην τὴν διαφορᾶν, ἦτις ἐστὶ τὸ λογικόν, κακείνην ἦτις ἐστὶ τὸ 20 θνητόν· τὸ γὰρ ζῴον οὐδὲν τούτων ἐστίν· οὐδὲ γὰρ ἐστὶ λογικόν οὐδὲ ἄλογον, ἐνεργεῖα δηλονότι καὶ ἀφωρισμένως. Καθὸ μὲν γὰρ γένος, ἐγκλείει τὸ λογικόν καὶ τὸ ἄλογον ἑαυτῷ· εἰ δὲ διωρισμένως ἐπεφέρετο τούτων θάτερον, ἐμάχετο ἂν αὐτῷ τὸ λοιπόν.

Ἐνταῦθα τοίνυν γενόμενος ὁ Περφύριος ἀπορίαν κινεῖ καὶ ἐπιλύεται 25 ταύτην εὐθύς στενωῶς ἄμφω ποιῶν ἐν τῷ γράμματι. Ὁ δὲ νοῦς τῆς ἀπορίας αὐτῷ τοιοῦτός ἐστιν. Ἐπειδὴ γὰρ, φησὶν, ὡς εἴρηται, τὸ εἶδος περισσεύει τοῦ γένους τῆ διαφορᾶς, ζητῶ πόθεν ἔχει τὸ εἶδος τὴν διαφορᾶν ταύτην· ἀπὸ γὰρ τοῦ μηδενὸς οὐκ ἔχει, διότι ἐκ τοῦ μηδενὸς οὐδὲν γίνεται, ὡς πάντες συμφωνοῦσιν· ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀφ' ἑαυτοῦ ἔχει ταύτην, διότι τὸ 30 εἶδος διὰ τῆς διαφορᾶς τίθεται ἐν ἀφωρισμένῳ βαθμῷ τῆς κατηγορίας, τουτέστιν ὑπὸ τι γένος ἀφωρισμένον. Εἰ τοίνυν ἔχει τὴν διαφορᾶν ἀφ' ἑαυτοῦ, οὐκ ἂν εἶη ἐν γένει, ὃ ψευδὸς ἐστὶν, καὶ ἀπλῶς δὲ ἀδύνατον ἀφ' ἑαυτοῦ ταύτην ἔχειν διὰ τὴν διαφορᾶν τελειότητα εἶναι τοῦ εἶδους καὶ οὐδὲν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν τελειότητα ἔχειν. Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐξωθεν ἔχει ταύτην, 35 διότι, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ἰστέρων φησὶν ὁ Φιλόσοφος, οὐκ εἰσὶν αἱ διαφοραὶ ἔξω τοῦ ἰδίου γένους. Ἐξοὶ τοίνυν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ γένους,

1-9 Καὶ δῆλον — ἀπόβλεψιν en marge A 7 τὰς après καὶ add B 10 Καὶ τούτων γε en marge A, om BC 33 ἄλλως C